

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

REKOMENDACIJOS

EUROPOS SAJUNGOS TEISINGUMO TEISMAS

Atsižvelgiant į Teisingumo Teismo procedūros reglamentą⁽¹⁾, šis tekstas skirtas priminti pagrindiniams proceso dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą elementams ir informacijai, į kurią, norėdami kreiptis į Teisingumo Teismą, turi atsižvelgti nacionaliniai teismai; pastariesiems teismams pateikiama tam tikra praktinė informacija, susijusi su prašymo priimti prejudicinį sprendimą forma ir turiniu. Kadangi toks prašymas, kai išverčiamas, turi būti įteiktas visiems Protokolo Nr. 3 dėl Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnyje nurodytiems suinteresuotiesiems asmenims, o Teisingumo Teismo sprendimas ar nutartis, kuriais užbaigiamas procesas, savo ruožtu turi būti skelbiamas (-a) visomis oficialiosiomis Europos Sąjungos kalbomis, didelis dėmesys turi būti skiriamas prašymo priimti prejudicinį sprendimą parengimui ir ypač jame nurodytų fizinių asmenų asmens duomenų apsaugai.

REKOMENDACIJOS

nacionaliniams teismams dėl prašymų priimti prejudicinį sprendimą pateikimo

(2018/C 257/01)

Ižanga

1. Europos Sąjungos Sutarties (toliau – ESS) 19 straipsnio 3 dalies b punkte ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 267 straipsnyje numatytas kreipimasis dėl prejudicinio sprendimo priėmimo yra esminis Europos Sąjungos teisės mechanizmas. Juo siekiama užtikrinti vienodą šios teisės aiškinimą ir taikymą Sąjungoje, suteikiant valstybių narių teismams priemonę, kuria naudodamiesi jie gali prejudicine tvarka pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui (toliau – Teisingumo Teismas) klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar dėl Sąjungos institucijų, įstaigų ar organų priimtų aktų galiojimo.

2. Procesas dėl prejudicinio sprendimo priėmimo grindžiamas Teisingumo Teismo ir valstybių narių teismų glaudžiu bendradarbiavimu. Siekiant užtikrinti, kad šis procesas būtų visiškai veiksmingas, būtina priminti jo pagrindinius elementus ir paaiškinti kai kurias Procedūros reglamento nuostatas, be kita ko, susijusias su prašymus priimti prejudicinį sprendimą teikiančiomis institucijomis, tokio prašymo apimtimi, taip pat jo forma ir turiniu. Šie paaiškinimai, taikomi visiems prašymams priimti prejudicinį sprendimą (I), papildomi nuostatomis, taikomomis prašymams priimti prejudicinį sprendimą, kurie turi būti išnagrinėti ypač skubiai (II), ir priedu, kuriame glaustai išdėstyti pagrindiniai kiekvieno prašymo priimti prejudicinį sprendimą elementai.

I. Nuostatos, taikomos visiems prašymams priimti prejudicinį sprendimą

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančios institucijos

3. Teisingumo Teismas savo kompetenciją priimti prejudicinį sprendimą dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar galiojimo įgyvendina tik nacionalinių teismų iniciatyva, nesvarbu, ar pagrindinės bylos šalys prašė į jį kreiptis. Kadangi bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas yra atsakingas už sprendimo priėmimą, tik jis, atsižvelgdamas į konkrečias kiekvienos bylos aplinkybes, turi įvertinti, ar jo sprendimui priimti būtina pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą.

⁽¹⁾ OL L 265, 2012 9 29, p. 1.

4. Teismo sąvoką Teisingumo Teismas aiškina kaip savarankišką Sąjungos teisės sąvoką ir šiuo klausimu atsižvelgia į visetą veiksmų, kaip antai į jį besikreipiančios institucijos teisinę prigimtį, nuolatinį pobūdį, į tai, ar jos jurisdikcija privaloma, ar procesas joje pagrįstas rungimosi principu, ar ji taiko teisės normas ir yra nepriklausoma.

5. Valstybių narių teismai gali pateikti Teisingumo Teismui klausimą dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar galiojimo, kai mano, kad Teisingumo Teismo sprendimas šiuo klausimu yra būtinas jų sprendimams priimti (žr. SESV 267 straipsnio antrą pastraipą). Kreipimasis dėl prejudicinio sprendimo priėmimo, be kita ko, gali būti ypač naudingas tais atvejais, kai nacionaliniame teisme kyla naujas Sąjungos teisės aiškinimo klausimas, svarbus bendrajam interesui vienodai taikyti šią teisę, arba jei esamoje Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nėra reikiamo išaiškinimo, atsižvelgiant į naują taikomą teisę ar naujas faktines aplinkybes.

6. Klausimui kilus nagrinėjant bylą teisme, kurio sprendimai pagal nacionalinę teisę negali būti toliau skundžiami teismine tvarka, toks teismas vis dėlto privalo pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą (žr. SESV 267 straipsnio trečią pastraipą), išskyrus atvejus, kai šiuo klausimu jau yra suformuota Teisingumo Teismo jurisprudencija arba kai teisingas nagrinėjamos teisės normos aiškinimas nekelia jokių pagrįstų abejonų.

7. Be to, pagal suformuotą jurisprudenciją, nors nacionaliniai teismai gali atmesti jiems nurodytus Sąjungos institucijos, įstaigos ar organo akto negaliojimo pagrindus, tik Teisingumo Teismas turi išimtinę kompetenciją pripažinti tokį aktą negaliojančiu. Jeigu valstybės narės teismas turi abejonų dėl tokio akto galiojimo, jis privalo kreiptis į Teisingumo Teismą ir nurodyti priežastis, dėl kurių, jo nuomone, šis aktas yra negaliojantis.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir apimtis

8. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą turi būti teikiamas dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar galiojimo, o ne dėl nacionalinės teisės normų išaiškinimo ar fakto klausimų, kilusių nagrinėjant pagrindinę bylą.

9. Teisingumo Teismas gali priimti sprendimą dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą tik tuo atveju, jeigu nagrinėjamoje pagrindinėje byloje taikytina Sąjungos teisė. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas būtina turi nurodyti visas svarbias faktines ir teisines aplinkybes, kuriomis remdamasis jis mano, kad byloje gali būti taikomos Sąjungos teisės nuostatos.

10. Dėl prašymų priimti prejudicinį sprendimą, teikiamų dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos išaiškinimo, reikia priminti, kad, remiantis Chartijos 51 straipsnio 1 dalimi, Chartijos nuostatos skirtos valstybėms narėms tik tais atvejais, kai jos įgyvendina Sąjungos teisę. Nors yra skirtingų tokio įgyvendinimo atvejų, iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą turi būti aiškiai ir nedviprasmiškai matyti, kad nagrinėjamoje pagrindinėje byloje taikoma kita nei Chartija Sąjungos teisės norma. Kadangi Teisingumo Teismas neturi kompetencijos priimti sprendimą dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, kai teisinė situacija nepatenka į Sąjungos teisės taikymo sritį, vien tokį prašymą teikiančio nacionalinio teismo nurodytomis Chartijos nuostatomis negalima pagrįsti šios kompetencijos.

11. Galiausiai, nors tam, kad priimtų sprendimą, Teisingumo Teismas būtina atsižvelgia į nacionalinio teismo prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodytą pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčui taikomą teisę ir šio ginčo faktines aplinkybes, jis pats netaiko Sąjungos teisės šiam ginčui. Priimdamas sprendimą dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar galiojimo Teisingumo Teismas stengiasi pateikti atsakymą, kuris būtų naudingas sprendimui pagrindinėje byloje priimti, tačiau būtent prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į tokį atsakymą, turi nuspręsti dėl konkrečių pasekmių ir prireikus netaikyti nacionalinės teisės normos, kuri pripažinta nesuderinama su Sąjungos teise.

Tinkamas kreipimosi dėl prejudicinio sprendimo priėmimo momentas

12. Nacionalinis teismas gali pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kai nustato, kad jo sprendimui priimti būtinas sprendimas dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar galiojimo. Iš tiesų būtent nacionalinis teismas gali geriausiai įvertinti, kurioje proceso stadijoje reikia pateikti tokį prašymą.

13. Vis dėlto, kadangi procesas Teisingumo Teisme pradedamas remiantis šiuo pašymu ir šis teismas turi turėti visą informaciją, kuria remdamasis galėtų patikrinti, ar turi kompetenciją atsakyti į pateiktus klausimus, o jeigu šią kompetenciją turi, į tuos klausimus atsakyti naudingai, būtina, kad sprendimas kreiptis dėl prejudicinio sprendimo priėmimo būtų priimtas toje proceso stadijoje, kurioje prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas pakankamai tiksliai gali nurodyti pagrindinėje byloje taikomą teisę ir tokios bylos faktines aplinkybes, taip pat joje kylančius teisinius klausimus. Dėl gero teisingumo vykdymo taip pat gali būti pageidaujama dėl prejudicinio sprendimo priėmimo kreiptis pasibaigus teisiniams ginčams.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą forma ir turinys

14. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą gali būti bet kokios formos, kuri pagal nacionalinę teisę leidžiama atskiriesiems procesiniams klausimams spręsti, tačiau reikia turėti omenyje, kad šis prašymas yra proceso Teisingumo Teisme pagrindas ir kad jis įteikiamas visiems Protokolo Nr. 3 dėl Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto (toliau – Statutas) 23 straipsnyje nurodytiems suinteresuotiesiems asmenims, be kita ko, visoms valstybėms narėms, siekiant gauti jų galimas pastabas. Kadangi prašymas priimti prejudicinį sprendimą turi būti išverstas į visas oficialiąsias Europos Sąjungos kalbas, nacionalinis teismas turi jį surašyti paprastai, aiškiai, tiksliai ir be perteklinės informacijos. Praktika rodo, kad dešimties puslapių paprastai pakanka tinkamai išdėstyti taikomą teisę ir faktines aplinkybes, kuriomis remiantis teikiamas prašymas priimti prejudicinį sprendimą.

15. Prašymo priimti prejudicinį sprendimą turinys nurodytas Teisingumo Teismo procedūros reglamento 94 straipsnyje ir trumpai pakartotas šių rekomendacijų priede. Be pačių Teisingumo Teismui pateikiamų prejudicinių klausimų, prašyme priimti prejudicinį sprendimą turi būti:

- trumpai išdėstomas ginčo dalykas ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo nustatytos reikšmingos faktinės aplinkybės ar bent jau išdėstomi faktai, kuriais grindžiami klausimai,
- pateikiamas nacionalinių nuostatų, kurios nagrinėjamu atveju galėtų būti taikomos, turinys ir prireikus reikšminga nacionalinė teismų praktika, taip pat
- išdėstomos priežastys, paskatinusios prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančių teismą kelti klausimą dėl tam tikrų Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimo ar galiojimo, ir jo nustatytas ryšys tarp šių nuostatų bei pagrindinėje byloje taikomų nacionalinės teisės aktų.

Nepateikus kurios nors pirmą nurodytos informacijos, Teisingumo Teismui gali tekti nuspręsti, kad jis neturi kompetencijos priimti sprendimą dėl pateiktų prejudicinių klausimų, arba atmesti prašymą priimti prejudicinį sprendimą kaip nepriimtą.

16. Prašyme priimti prejudicinį sprendimą nacionalinis teismas turi nurodyti tikslią informaciją apie pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo faktinėms aplinkybėms taikomas nacionalinės teisės nuostatas ir tiksliai nurodyti Sąjungos teisės nuostatas, kurias prašoma išaiškinti arba kurių galiojimas ginčijamas. Prireikus prašyme trumpai išdėstomi svarbūs pagrindinės bylos šalių argumentai. Naudinga priminti, kad verčiamas tik pats prašymas priimti prejudicinį sprendimą, o ne šio prašymo priedai.

17. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas taip pat gali glaustai nurodyti, kaip, jo manymu, reikėtų atsakyti į prejudicinius klausimus. Tai Teisingumo Teismui gali būti ypač naudinga tais atvejais, kai jam reikia priimti sprendimą dėl prašymo taikant pagreitintą procedūrą arba sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.

18. Galiausiai Teisingumo Teismui teikiamus prejudicinius klausimus reikia nurodyti atskiroje ir aiškiai išskirtoje sprendimo ar nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalyje, pageidautina, jo (jos) pradžioje arba pabaigoje. Šie klausimai turi būti suprantami patys savaime, kad nekiltų būtinybės remtis prašyme nurodytais motyvais siekiant juos suprasti.

19. Tam, kad būtų lengviau skaityti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, svarbu, kad jis Teisingumo Teismui būtų pateiktas surinktas mašinraščiu, kad sprendimo ar nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą puslapiai ir pastraipos būtų sunumeruoti.

20. Prašyme priimti prejudicinį sprendimą turi būti nurodyta jo data, jis turi būti pasirašytas ir išsiųstas Teisingumo Teismo kanceliarijai elektroniniu būdu (elektroniniu paštu DDP-GreffeCour@curia.europa.eu) arba paštu (adresu Greffe de la Cour de justice, Rue du Fort Niedergrünwald, L-2925 Luxembourg, LUXEMBOURG). Kai prašymo priimti prejudicinį sprendimą originalas perduodamas elektroniniu būdu, jei įmanoma, kartu elektroniniu būdu turi būti pateikiama šio prašymo teksto versija, kurią būtų galima redaguoti (tekstas parengtas naudojant tokią teksto tvarkymo programinę įrangą kaip „Word“, „Open Office“ arba „LibreOffice“), kad šį prašymą Teisingumo Teismas galėtų lengviau tvarkyti, ypač kiek tai susiję su jo vertimu į visas oficialiąsias Europos Sąjungos kalbas.

21. Prie prašymo priimti prejudicinį sprendimą reikia pridėti visus dokumentus, kurie yra svarbūs ir naudingi Teisingumo Teismui nagrinėjant bylą, ir, be kita ko, nurodyti tikslius pagrindinės bylos šalių ir jų atstovų (jeigu paskirti) kontaktinius duomenis, taip pat pridėti pagrindinės bylos medžiagą arba jos kopiją. Ši byla (arba jos kopija), kuri gali būti perduota elektroniniu būdu arba paštu, visą proceso trukmę bus saugoma Teisingumo Teismo kanceliarijoje, kur su ja galės susipažinti Statuto 23 straipsnyje nurodyti suinteresuotieji asmenys, jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas nenurodė kitaip.

22. Tam, kad būtų užtikrinta optimali asmens duomenų apsauga Teisingumo Teismui nagrinėjant bylą, įteikiant prašymą Statuto 23 straipsnyje nurodytiems suinteresuotiesiems asmenims ir vėliau skelbiant informaciją apie sprendimą ar nutartį, kuriais užbaigiamas procesas, visomis oficialiosiomis Europos Sąjungos kalbomis, svarbu, kad pats prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas, kuris vienintelis susipažinęs su visa Teisingumo Teismui perduodama bylos medžiaga, savo prašyme priimti prejudicinį sprendimą anonimizuoti fizinių asmenų, kurie minimi prašyme arba su kuriais yra susijusi pagrindinė byla, vardus ir pavardes ir nenurodytų informacijos, kuria remiantis juos būtų galima identifikuoti. Dėl didėjančio naudojimosi naujomis informacinėmis technologijomis ir ypač paieškos sistemomis anonimiškumo užtikrinimas tada, kai prašymas priimti prejudicinį sprendimą jau pateiktas ir *a fortiori* kai jis įteiktas Statuto 23 straipsnyje nurodytiems suinteresuotiesiems asmenims, ir kai *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* paskelbtas pranešimas apie atitinkamą bylą, faktiškai yra mažai veiksmingas.

Proceso dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą ir nacionalinio proceso sąveika

23. Nors nacionalinis teismas lieka kompetentingas imtis laikinųjų apsaugos priemonių, ypač kai teikia prašymą nuspręsti dėl Sąjungos teisės galiojimo, pateikus prašymą priimti prejudicinį sprendimą bylos nagrinėjimas nacionaliniame teisme sustabdomas, kol Teisingumo Teismas priims sprendimą.

24. Nors laikoma, kad Teisingumo Teismas turi nagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, jeigu jis nėra atsiimtas, reikia turėti omenyje, kad procese dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismo vaidmuo – prisidėti prie veiksmingo teisingumo vykdymo valstybėse narėse, o ne teikti konsultacines nuomones dėl bendrų ar hipotetinių klausimų. Kadangi procesas dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą suponuoja, kad šį prašymą pateikusiam teisme iš tikrųjų nagrinėjama byla, šis teismas turi informuoti Teisingumo Teismą apie visus procesinius veiksmus, galinčius turėti poveikio jo prašymui, ypač apie reikalavimų atsisakymą, draugišką ginčo sprendimą arba kitą aplinkybę, dėl kurios nutraukiamas teismo procesas. Nacionalinis teismas taip pat turi informuoti Teisingumo Teismą apie sprendimą, priimtą išnagrinėjus skundą dėl sprendimo ar nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, ir jo pasekmes šiam prašymui.

25. Dėl tinkamos proceso dėl prejudicinio sprendimo priėmimo Teisingumo Teisme eigos ir siekiant užtikrinti šio proceso veiksmingumą tokia informacija Teisingumo Teismui turi būti perduota kuo skubiau. Be to, nacionaliniai teismai turi atkreipti dėmesį į tai, kad prašymo priimti prejudicinį sprendimą atsiėmimas gali turėti poveikio panašių bylų (ar bylų grupių) procesui prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme. Kai kelių nacionaliniame teisme nagrinėjamų bylų baigtis priklauso nuo Teisingumo Teismo atsakymo į šio teismo klausimus, pageidautina, kad nacionalinis teismas, teikdamas prašymą priimti prejudicinį sprendimą, šias bylas sujungtų, kad Teisingumo Teismas galėtų atsakyti į pateiktus klausimus, net jeigu viena ar kelios bylos būtų nutrauktos.

Bylinėjimosi išlaidos ir nemokama teisinė pagalba

26. Teisingumo Teisme vykstantis procesas dėl prejudicinio sprendimo priėmimo yra nemokamas ir šis teismas nesprenžia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme nagrinėjamos bylos šalių bylinėjimosi išlaidų klausimo; šį klausimą turi spręsti minėtą prašymą pateikęs nacionalinis teismas.

27. Jei pagrindinės bylos šalis neturi pakankamai lėšų, Teisingumo Teismas gali jai suteikti nemokamą teisinę pagalbą su procesu Teisingumo Teisme susijusioms išlaidoms, visų pirma, atstovavimo išlaidoms padengti. Tačiau tokia pagalba suteikiama tik tuo atveju, jei atitinkama šalis jos negavo pagal nacionalinę teisę arba jeigu suteikus pagalbą pagal nacionalinę teisę nebūtų padengtos ar būtų tik iš dalies padengtos su procesu Teisingumo Teisme susijusios išlaidos.

Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų susižinojimas

28. Per visą proceso trukmę Teisingumo Teismo kanceliarija palaiko ryšį su prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismu; ji jam perduoda visų procesinių dokumentų kopijas ir prireikus prašymus patikslinti ar paaiškinti informaciją, jeigu nuspręsta, kad tokie patikslinimai ar paaiškinimai būtini tam, kad būtų naudingai atsakyta į šio teismo pateiktus klausimus.

29. Pasibaigus procesui Teisingumo Teismo kanceliarija siunčia Teisingumo Teismo sprendimą arba nutartį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui ir prašo jo informuoti Teisingumo Teismą apie veiksmus, kurių buvo imtasi pagrindinėje byloje gavus šį sprendimą ar nutartį, taip pat pranešti apie pagrindinėje byloje priimtą galutinį sprendimą.

II. Prašymams priimti prejudicinį sprendimą, kurie turi būti išnagrinėti ypač skubiai, taikomos nuostatos

30. Kaip numatyta Statuto 23a straipsnyje ir Procedūros reglamento 105–114 straipsniuose, tam tikromis aplinkybėmis prašymas priimti prejudicinį sprendimą gali būti nagrinėjamas taikant pagreintą procedūrą arba sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą. Dėl šių procedūrų taikymo sprendžia Teisingumo Teismas, gavęs tinkamai motyvuotą nacionalinio teismo prašymą, kuriame nurodomos teisinės ir faktinės aplinkybės, pateisinančios šios procedūros (šių procedūrų) taikymą, arba išimties tvarka *ex officio*, jeigu tai atrodo būtina atsižvelgiant į bylos pobūdį arba jos aplinkybes.

Pagreitintos procedūros ir sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūros taikymo sąlygos

31. Pagal Procedūros reglamento 105 straipsnį prašymas priimti prejudicinį sprendimą gali būti nagrinėjamas taikant pagreintą procedūrą, nukrypstant nuo šio reglamento nuostatų, jeigu dėl bylos pobūdžio reikia, kad ji būtų greitai išnagrinėta. Kadangi dėl šios procedūros taikymo kyla didelių suvaržymų visiems proceso dalyviams, be kita ko, visoms valstybėms narėms, kurių prašoma pastabas raštu ar žodžiu pateikti per daug trumpesnius nei įprasta terminus, prašyti ją taikyti reikia tik susidarius ypatingoms aplinkybėms, pateisinančioms būtinybę, kad Teisingumo Teismas greitai atsakytų į prejudicinius klausimus. Remiantis suformuota Teisingumo Teismo jurisprudencija, didelis skaičius asmenų arba teisinių situacijų, kuriems gali turėti įtakos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo sprendimas, kurį šis priims po kreipimosi į Teisingumo Teismą prejudicine tvarka, savaime negali būti laikomas išimtinė aplinkybė, galinčia pagrįsti pagreitintos procedūros taikymą.

32. Tokios pozicijos juolab reikia laikytis dėl Procedūros reglamento 107 straipsnyje numatytos prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūros. Ši procedūra, kurią galima taikyti tik SESV trečiosios dalies V antraštinėje dalyje „Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė“ nurodytose srityse, joje dalyvaujantiems asmenims lemia dar daugiau suvaržymų, nes ja ribojamas šalių, kurioms leidžiama pateikti pastabas raštu, skaičius, o ypatingos skubos atvejais ji leidžia visiškai atsisakyti rašytinės proceso Teisingumo Teisme dalies. Todėl prašyti taikyti šią procedūrą reikėtų tik susiklosčius tokioms aplinkybėms, kai absoliučiai būtina, kad Teisingumo Teismas labai greitai priimtų sprendimą dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimų.

33. Nors šiame dokumente neįmanoma išvardyti visų tokių aplinkybių, be kita ko, dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę reglamentuojančių Sąjungos teisės normų įvairovės ir raidos, nacionalinis teismas gali pateikti prašymą taikyti prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą, pavyzdžiui, SESV 267 straipsnio ketvirtoje pastraipoje numatytu atveju, kai atsakymas į pateiktą klausimą yra lemiamas siekiant įvertinti asmens, kuris yra sulaukytas ar kuriam atimta laisvė, teisinę situaciją, arba kai kyla ginčas dėl mažamečių vaikų tėvų valdžios ar tokių vaikų globos, kai teismo, į kurį kreiptasi remiantis Sąjungos teise, jurisdikcija priklauso nuo atsakymo į prejudicinį klausimą.

Prašymas taikyti pagreintą procedūrą arba sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą

34. Tam, kad Teisingumo Teismas galėtų greitai nuspręsti, ar reikia taikyti pagreintą procedūrą arba sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą, prašyme turi būti tiksliai išdėstytos teisinės ir faktinės aplinkybės, patvirtinančios skubą, ir, be kita ko, nurodyta rizika, kuri atsirastų taikant įprastą procedūrą. Jei įmanoma, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas taip pat turi glaustai nurodyti, kaip, jo manymu, reikėtų atsakyti į pateiktus klausimus. Ši informacija pagrindinės bylos šalims ir kitiems procese dalyvaujantiems suinteresuotiesiems asmenims leidžia lengviau išdėstyti savo poziciją, todėl padeda paspartinti procesą.

35. Prašymas taikyti pagreintą procedūrą arba sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą visais atvejais turi būti suformuluotas nedviprasmiškai, kad Teisingumo Teismo kanceliarija nedelsdama galėtų nustatyti, kad bylos medžiagą reikia tvarkyti laikantis specialios tvarkos. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo prašoma tiksliai pažymėti, kurią iš dviejų procedūrų prašoma taikyti konkrečiu atveju, ir savo prašyme nurodyti konkretų Procedūros reglamento straipsnį (105 straipsnį, skirtą pagreintai procedūrai, arba 107 straipsnį, skirtą sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrai). Ši informacija turi būti nurodyta aiškiai matomoje sprendimo ar nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą vietoje (pavyzdžiui, tituliniam lape arba atskirame teismo akte). Prireikus šis prašymas gali būti pateiktas prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo lydraštyje.

36. Glaustai išdėstyti patį sprendimą ar nutartį dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą dar svarbiau skubos atveju, nes tai leidžia paspartinti procesą.

Teisingumo Teismo, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo ir pagrindinės bylos šalių susižinojimas

37. Teismo, kuris teikia prašymą taikyti pagreintą procedūrą arba sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą, prašoma tokį prašymą ir sprendimą ar nutartį dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikti elektroniniu paštu (DDP-GrefeCour@curia.europa.eu) kartu pateikiant jo (jos) teksto versiją, kurią būtų galima redaguoti (tekstas parengtas naudojant tokią teksto tvarkymo programinę įrangą kaip „Word“, „Open Office“ arba „LibreOffice“).

38. Tolesniam Teisingumo Teismo susirašinėjimui su prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismu ir pagrindinės bylos šalimis palengvinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo taip pat prašoma nurodyti elektroninio pašto adresą ir, jei įmanoma, šio teismo telefakso numerį, kuriais Teisingumo Teismas prireikus galėtų su juo susisiekti, taip pat atitinkamos bylos šalims atstovaujančių asmenų elektroninio pašto adresus ir, jei įmanoma, telefakso numerius.

PRIEDAS

Pagrindiniai prašymo priimti prejudicinį sprendimą elementai**1. *Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas***

Prašyme priimti prejudicinį sprendimą turi būti tiksliai nurodytas tokį prašymą teikiančio teismo pavadinimas ir pririnkus prašymą teikianti kolegija ar kita teismo sudėtis, taip pat visi šio teismo kontaktiniai duomenys, kad vėliau Teisingumo Teismui būtų lengviau su juo susisiekti.

2. *Pagrindinės bylos šalys ir joms atstovaujantys asmenys*

Po prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo pavadinimo turi būti nurodytos pagrindinės bylos šalys ir joms nacionaliniame teisme atstovaujantys asmenys (jeigu paskirti). Kai to reikia siekiant apsaugoti asmens duomenis, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas anonimizuoja prašymą priimti prejudicinį sprendimą ir tai atlikdamas nenurodo fizinių asmenų, kurie minimi prašyme arba su kuriais yra susijusi pagrindinė byla, vardų ir pavardžių ir informacijos, kuria remiantis juos būtų galima identifikuoti.

Jeigu turi, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas Teisingumo Teismui perduoda dvi savo prašymo priimti prejudicinį sprendimą versijas, t. y. nominatyvią šio prašymo versiją, kurioje nurodomi pagrindinės bylos šalių vardai ir pavardės ir visi kontaktiniai duomenys, ir anonimizuotą tokio prašymo versiją. Būtent pastaroji versija, kai bus išversta į visas oficialiąsias Europos Sąjungos kalbas, bus įteikta visiems Statuto 23 straipsnyje nurodytiems suinteresuotiesiems asmenims ir vėliau ja remiantis bus pateikiama su byla susijusi informacija ir skelbiami su ja susiję pranešimai.

3. *Pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo dalykas ir reikšmingos faktinės aplinkybės*

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas turi trumpai apibūdinti pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo dalyką ir jo nustatytas ar patvirtintas faktines aplinkybes.

4. *Reikšmingos teisės nuostatos*

Prašyme priimti prejudicinį sprendimą turi būti tiksliai nurodytos pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo faktinėms aplinkybėms taikomos nacionalinės teisės nuostatos ir pririnkus reikšmingi teismų sprendimai, taip pat Sąjungos teisės nuostatos, kurias prašoma išaiškinti arba kurių galiojimas ginčijamas. Ši informacija turi būti išsamai ir apimti teisės akto, kuriame įtvirtintos atitinkamos nuostatos, pavadinimą ir kitą tikslią informaciją apie jį, taip pat nuorodą į jo paskelbimo šaltinį. Jeigu įmanoma, cituojant nacionalinių ar Europos teismų jurisprudenciją taip pat turi būti nurodytas atitinkamo sprendimo ar nutarties ECLI (*European Case Law Identifier*) numeris.

5. *Prašymo motyvai*

Teisingumo Teismas gali nuspręsti dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą tik jeigu nagrinėjamoje pagrindinėje byloje taikytina Sąjungos teisė. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas turi išdėstyti priežastis, paskatinusias jį kelti klausimą dėl Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimo ar galiojimo, ir jo nustatytą ryšį tarp šių nuostatų bei pagrindinėje byloje taikomų nacionalinės teisės aktų. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas, manydamas, kad tai naudinga bylos kontekstui suprasti, šioje dalyje gali nurodyti šiuo klausimu pateiktus šalių argumentus.

6. *Prejudiciniai klausimai*

Teisingumo Teismui teikiamus klausimus prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas nurodo aiškiai ir atskirai. Šie klausimai turi būti suprantami patys savaime, kad nekiltų būtinybės juos aiškintis remiantis prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodytais motyvais.

Jeigu įmanoma, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas taip pat glaustai nurodo, kaip, jo manymu, reikėtų atsakyti į prejudicinius klausimus.

7. *Būtinybė bylą nagrinėti pagal specialią procedūrą*

Galiausiai, jeigu nacionalinis teismas mano, kad prašymą, kurį teikia Teisingumo Teismui, reikia nagrinėti pagal specialią procedūrą, tiek dėl būtinybės užtikrinti su pagrindine byla susijusių asmenų anonimiškumą, tiek dėl būtinybės, kad prašymą Teisingumo Teismas išnagrinėtų skubiai, tokios procedūros taikymą pagrindžiančios priežastys turi būti išsamiai išdėstytos prašyme priimti prejudicinį sprendimą ir pririnkus jo lydraštyje.

Su prašymo priimti prejudicinį sprendimą forma susiję aspektai

Prašymai priimti prejudicinį sprendimą turi būti pateikti taip, kad Teisingumo Teismui vėliau būtų lengviau juos tvarkyti elektroniniu būdu, be kita ko, skaitmeninti ir taikyti jiems optinio simbolių atpažinimo priemonę. Tam reikia laikytis šių reikalavimų:

- prašymo tekstas turi būti surinktas mašinraščiu ant baltos spalvos A4 formato lapo, be linijų,
- tekstas turi būti surinktas vienu iš įprastų šriftų (pavyzdžiui, *Times New Roman*, *Courier* arba *Arial*), ne mažesniu kaip 12 punktų dydžio, o išnašos – ne mažesniu kaip 10 punktų dydžio, eilučių protarpiai – 1,5, horizontalios ir vertikalios paraštės – ne mažesnės kaip 2,5 cm (puslapio viršuje, apačioje, kairėje ir dešinėje),
- visi prašymo puslapiai ir pastraipos turi būti sunumeruoti nuosekliai ir didėjančia tvarka.

Prašyme priimti prejudicinį sprendimą reikia nurodyti jo datą ir jis turi būti pasirašytas. Kartu su pagrindinės bylos medžiaga jis turi būti išsiųstas Teisingumo Teismo kancelijai elektroniniu paštu (DDP-GrefeCour@curia.europa.eu) arba registruotu laišku (adresu Rue du Fort Niedergrünwald, L-2925 Luxembourg, LUXEMBOURG). Kai prašymo priimti prejudicinį sprendimą originalas perduodamas elektroniniu paštu, kartu turi būti pateikiama šio prašymo teksto elektroninė versija, kurią būtų galima redaguoti (tekstas parengtas naudojant tokią teksto tvarkymo programinę įrangą kaip „Word“, „Open Office“ arba „LibreOffice“).

Teikiant prašymą taikyti pagreitintą procedūrą arba sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą, prašymo priimti prejudicinį sprendimą originalą ir versiją, kurią būtų galima redaguoti, rekomenduojama siųsti elektroniniu paštu.
